

illa verba sufficienter, et in toto rigore habent effectum, si detur facultas absolvendi a censuris; et licet dicatur, *ab omnibus*, illa distributio sufficienter intelligitur de omnibus speciebus censurarum; ergo ita est interpretanda illa concessio, ut salva verborum proprietate, vel communi juri, vel aliorum, minimum derogat.

41. *Concessa facultate ad absolvendum a casibus Papæ reservatis, non comprehenduntur contenti in Bulla Cænæ. — Objectio solvitur.* — Ex quo cum proportionem sequitur, quando conceditur generalis facultas absolvendi a casibus reservatis Summo Pontifici, sub ea concessione non comprehendendi casus reservatos in Cænæ bulla, etiamsi expresse non excipiantur. Ita Covarr. et Navar., quos refert et sequitur Jacobus de Graffis, lib. 4 Decis., cap. 48, n. 2, qui idem habet cap. 45, n. 76. Et ratio est eadem, quia illæ censuræ juxta usum et morem Ecclesiæ habent specialem rationem, et gravitatem, ac reservationem, ratione cujus non censentur comprehendi sub clausula generali; et ideo quando conceduntur, semper exprimuntur juxta stilum Romanæ curiæ. Dices: etiam quando non conceduntur, expresse excipiuntur; ergo si non excipiantur expresse, intelligentur concessæ. Respondetur negando consequentiam, quia ex negatione, scilicet expressionis, recte infertur negatio, scilicet concessionis; ex negatione autem expressæ exceptionis non recte infertur affirmatio seu positiva concessio. Præsertim quia plus requiritur, ut intelligatur jurisdictionis concessa, quam sola ommissio alicujus verbi seu exceptionis expressæ, quæ multis de causis potest contingere. Et alioqui semper relinquitur præsumptio in contrarium, propter specialitatem illorum casuum.

42. *An sub facultate absolvendi a censuris reservatis in bulla Cænæ comprehendatur incursa propter hæresim. — Vide Filiarch., tom. 8 de Offic. sacer., lib. 5, cap. 45, in fine.* — Hinc ulterius eadem proportionem et rationem inferunt scriptores, præsertim moderni, in concessione generali omnium censurarum Papalium, etiam contentarum in Bulla Cænæ, non intelligi comprehensam excommunicationem propter peccatum hæresis. Ita docent Navar., c. 27, n. 275; et Covar., in c. Alma, part. 4, § 41, num. 45; et Jacobus de Graffis, dicto lib. 4, cap. 45, n. 25; et Ugolin., tab. 4, c. 3, § 4, n. 40. Ex eisdem fundamentis, quod specialis casus non comprehenditur sub generali clausula, et præsertim in mandatis et

commissionibus, juxta cap. Qui ad agendum, de Procuratoribus, in 6; hic autem casus juxta usum et morem Ecclesiæ valde specialis censetur. Unde quando Papa illum concedere vult, eum exprimit, etiam post universalem concessionem casuum Bullæ Cænæ, ut anno 1589 fecit Sixtus V, in quodam jubilæo. Et postea similem facultatem concessit Clemens VIII, in alio jubilæo anni 1594. Et a simili citari solet cap. Frater noster, 49, quæst. 4, ibi: *In causa fidei vel criminis*. Nihilominus tamen addit Graffis supra, aliter haberi in praxi de hæretico occulto incidente in excommunicationis censuram. Idem citatur ex Navar., consil. 45 de Sentent. excomm., ubi nihil reperio. Fandari tamen potest illa praxis in vulgari regula, quod privilegium principis latissime est interpretandum, juxta c. Quamvis plenissima, de Præbend., in 6. Quæ regula maxime procedit in his beneficiis, quæ bonum continent animarum, qualis est facultas absolvendi a reservatis. Neque obstat, quod hæresis habeat specialem gravitatem, quia licet hoc sit verum in ratione culpæ, non tamen in ratione reservationis, quæ fit, v. gr., per bullam Cænæ; nam eisdem verbis, et eodem modo reservantur reliqua crimina. Sicut inter percussiones clerici valde specialis est percussio sacerdotis, et nihilominus sub facultate generali absolvendi a percussionibus clericorum comprehenditur, quia quoad reservationem omnes inferiores Ordines æquiparantur. Sic ergo in præsentî. Atque hoc significant Pontifices, quando concedendo hanc facultatem generalem absolvendi a reservatis, excipiunt casum hæresis. Sed de praxi mihi non constat. Et cætera facile solvi possunt; nam favor fidei, favor est animarum; imò hic censetur major, quam privatum commodum unius vel alterius; et specialitas hæresis non constituitur in gravitate delicti, sed etiam in reservatione, juxta mentem Pontificum, usu, et verbis declaratam, licet interdum propter tollendas opiniones expresse addatur exceptio. Quapropter discedendum non censeo a priori sententia, quamvis non negem hanc posteriorem esse probabilem, et nulla ratione calumniari aut censura notari posse.

43. *An sub facultate absolvendi a censuris Papæ reservatis comprehendantur reservatæ Episcopis.* — Ulterius vero inquiri solet, an cum Pontifex concedit generali clausula censuras sibi reservatas, censendus sit concedere etiam censuras, quas inferiores Episcopi sibi specialiter reservant. Videri

enim potest non concedere, tum quia illa reservatio distincta est, tum etiam quia Pontifex id, quod ad se pertinet, specialiter concedens, non videtur in aliquo velle derogare proprio juri Episcoporum, sicut quando Pontifex fert legem generalem, non intelligitur derogare propriis consuetudinibus vel statutis particularium provinciarum, c. 4 de Constit., in 6; ergo similiter, etc. Propter hæc quidam censent in ea clausula generali non contineri censuras Episcopis reservatas. Cui sententiæ favet Navarr., in cap. Ita quorundam, de Judæis, notab. 44, n. 71, et in Summa, c. 27, n. 264, quatenus dicit cum Hostiensi et aliis, si in idem peccatum concurrant simul reservatio Papæ et Episcopi, ablata reservatione Pontificia, non intelligi ablatam Episcopalem de rigore juris; nam concurrentibus duobus impedimentis, uno sublato non intelligitur alterum auferri, cap. Ex tuarum, de Auctor. et usu pallii. Atque ita etiam sensit in prædicta dubitatione Jacobus de Graffis, dicto lib. 4, cap. 45, n. 28, stando in rigore juris. Additque decretum Concil. Trident., sess. 25, cap. 48 de Reform., ubi statuit, ut Ecclesiæ canones indistincte serventur; ex quibus unus est, ut Episcopi possint suos casus reservare.

44. *Propter quemcumque finem hæc facultas concedatur, comprehendit censuras Episcopis reservatas.* — Addunt nihilominus hi auctores, usu receptum esse, ut per illam clausulam hæc etiam potestas concessa intelligatur. Et mihi videtur hæc intelligentia juridica et verissima. Primo quidem, quia consuetudo est optima legum vel privilegiorum interpretis; unde cum ipsi Episcopi hunc usum videant et non reclamant, signum est eos intelligere in prædicto sensu Pontificis concessionem. Secundo, in jubilæis est specialis ratio, quam consideravit Ugolinus supra, quia finis illius concessionis est, ut poenitens possit disponi ad lucranda indulgentia media absolutione confessoris a se electi; sed ad illum finem necessaria est ablatio reservationis, non tantum Pontificalis, sed etiam Episcopalis; ergo ut concessio sit adæquata intentioni concedentis, extendenda est ad censuras etiam Episcopo reservatas. Quæ ratio est optima conjectura, ex qua ulterius colligendum est Pontificem intellexisse illam clausulam universalem fuisse sufficientem ad explicandam illam suam voluntatem et generalem concessionem. Unde ulterius nos colligere possumus, quandocumque fit concessio illis verbis, etiam si non sit propter illum finem, sed propter

favorem, vel privilegium alicujus religionis, vel alium similem finem, semper esse cum eadem amplitudine declarandum, quia verba semper habent eandem significationem, et præterea materia semper est favorabilis et amplianda.

45. Tandem magis ex propriis potest hoc ita explicari; nam sine dubio Pontifex potest absolvere a censuris reservatis Episcopis, tanquam illis superior. Neque enim potest inferior reservare censuram respectu sui superioris, sed solum respectu eorum, qui ab ipso pendent, ut constat ex dictis supra de casuum reservatione, et est per se notum ex ordine jurisdictionum. Potest ergo Papa etiam delegare hanc potestatem absolvendi a censuris Episcoporum, non obstante reservatione eorum; in quo etiam non est dubium, tum ex suprema potestate Pontificis; tum etiam quia delegatus Papæ, ut sic, non pendet in sua jurisdictione ab Episcopo; tunc ulterius Papa per prædicta verba concedit potestatem absolvendi ab omnibus censuris, a quibus ipse potest absolvere; ergo concedit potestatem absolvendi etiam a casibus Episcopo reservatis. Quocirca ibi proprie non interveniunt duo impedimenta, quia non sunt duæ censuræ vel duæ reservationes, quæ possint impedire jurisdictionem datam a superiore, quia reservatio ab Episcopo facta non potest limitare jurisdictionem a Papa concessam; de quo plura in superioribus dicta sunt.

Maneatne absolutus ab omnibus censuris, qui aliquam per oblivionem omittit, ita ut peccatum jam reservatum non maneat.

46. *Resolutio prioris partis.* — Occurrunt tamen nonnulla frequentia dubia, circa hujusmodi concessionem et usum ejus, explicanda. Primum est, an, si quis confiteatur habenti potestatem absolvendi ab omnibus censuris reservatis, animo obtinendi absolutionem ab omnibus, quibus se ligatum esse cognoscit, si ob oblivionem, aliquam fortasse omittat, ita ut in particulari ejus absolutionem non postulet, nihilominus ab omnibus maneat absolutus, et consequenter peccata illa oblita, quæ mediante censura reservata erant, jam reservata non maneat. Respondetur, si quis in eo casu solum petat absolutionem illius censuræ, quam in se agnoscit, et ab illa tantum in particulari absolvatur, alias, quarum non recordatur, non tolli, quia licet in absolvente sit potestas, tamen in eo casu illa non utitur

ad omnes censuras tollendas, sed ad unam tantum, quæ ipsi proponitur. At vero si non obstante particulari propositione seu declaratione unius censuræ iudex generaliter absolvat ab omnibus censuris, omnes tollit, quæ sub ejus cadunt potestatem, ob rationem contrariam, quia potestatem habet de se efficacem, et ea utitur cum intentione conferendi effectum. Neque est aliquid, quod talem effectum possit impedire, quia ad absolvendum a censura, non est necessaria ex parte absolventis scientia talis censuræ in particulari; nam quotidie datur absolutio generalis absque hac particulari notitia; imo sæpe datur absolutio conditionata, *absolve te, si indiges*, quæ nullam cognitionem supponit alicujus censuræ, quæ tali personæ insit, sed solum quod potest inesse. Unde multo minus requiritur scientia ex parte ejus, qui absolvitur, ut per se notum est. Præsertim quia, ut supra vidimus, potest quis censura ligari ignorans; ergo et absolvi. Patet consequentia, tum quia hi duo actus ligandi et absolvendi proportionem inter se servant; tum etiam quia alias qui ignorat vel oblitus est censuræ, quam incurrit, absque remedio absolutionis procurandæ relinqueretur.

17. *Differentia prima inter absolutionem a peccatis et a censuris.* — Imo in hoc est notanda differentia inter peccata oblita, et censuras, quod peccata oblita, et ideo non confessa, non tolluntur per se per absolutionem sacramentalem, sed tantum per accidens et concomitanter; propter quod semper manent obnoxia simili iudicio, ita ut necesse sit eorum absolutionem petere, si in memoriam veniant; censuræ vero etiam oblita per se tolluntur per absolutionem generalem, ita ut necessaria non sit alia absolutio earum, etiamsi in memoriam redeant. Ratio differentia est, quia iudicium sacramentale, in quo datur absolutio peccatorum, per se requirit integram causæ cognitionem, eo quod ad internam salutem, et curationem animæ, et ad satisfactionem divinæ offensionis ordinetur; et ideo per se est jure divino institutum, ut omnia peccata mortalia clavibus subjiciantur; non est autem tale præceptum Ecclesiasticum de censuris impositum, quia absolutio a censura per se non habet alium effectum, neque ad alium finem intrinsecè ordinatur, nisi ad tollendum illud Ecclesiasticum impedimentum, et ideo quacumque ratione auferatur ab eo, qui sufficientem habet potestatem, non manet alia obligatio.

18. *Secunda differentia.* — Sicut etiam ex eadem radice est alia differentia inter absolutionem a culpa, vel a censura, quod absolutio a culpa non potest dari, nisi supposita accusatione seu confessione alicujus culpæ; unde qui nullo modo confessus est, non potest generaliter absolvi a peccatis, sub ea conditione tacita, vel expressa, *si indiges*; absolutio vero a censuris potest hoc modo dari, ut constat ex usu. Ratio vero est, quia absolutio sacramentalis supponit aliquam cognitionem vinculi absolvendi, et requirit materiam tanquam partem essentialem illius sacramenti et iudicii; quæ materia posita est in actibus penitentis, præsertim in confessione, quæ aliquo modo contritionem indicet; at vero absolutio a censura neque habet illam peculiarem rationem, neque semper servat perfectam iudicii formam; et ideo datur de censuris etiam omnino ignotis iudici, solumque requirit, ut is, qui absolvitur, moraliter censeatur capax talis absolutionis, si illa indiget. Item est alia differentia, quod a culpa nemo absolvitur, nisi voluntarius, quia requirit sacramentalis absolutio voluntariam accusationem; a censura vero potest quis absolvi etiam invitus. Item illa tantum potest ferri in præsentem, hæc etiam in absentem; et aliæ possunt facile excogitari.

19. *Resolutio dubii quoad posteriorem partem.* — Hac ergo ratione, censuræ oblita, etiamsi reservatæ sint, per se ac directe tolluntur per absolutionem generalem censurarum, datam ab eo, qui potestatem habet, vel ex se, vel per privilegium, vel virtute jubilæi, et consequenter etiam tollitur culpa reservatio. Atque ita sentiunt communiter scriptores, ut refert et sequitur Covarr., in c. Alma, p. 1, § 11, n. 12, ubi citat Palud., Gabriel., Adrian., Angel., Sylvest., et Navarr. Idem Navarr., in Summ., c. 26, n. 23, ubi alios refert.

20. *Objectio.* — *Solvitur.* — Dices: ergo per se loquendo, et absque oblivione, posset quis petere absolutionem a censura, non declarando se illam habere in particulari, sed vel in generali, vel etiam hoc dissimulando, solumque petendo, ut absolvatur, si forte indiget. Respondetur: si absolvens sit ordinarius iudex, et velit ita absolvere, erit sine dubio valida absolutio; tamen regulariter loquendo, non recte utetur sua potestate, quia ut prudenter operetur, necesse est, ut in particulari cognoscat causam censuræ, et an satisfactum sit Ecclesiæ, et an alia pœna im-

ponenda sit. Quando vero aliquis habet hanc potestatem tantum delegatam, si potest ea uti extra sacramentum confessionis, idem erit de illo dicendum, nisi in forma delegationis aliud expresse contineatur; si vero solum data sit potestas in ordine ad sacramentum confessionis, tunc per se loquendo, requiritur notitia causæ seu culpæ, ob quam censura incurta est; debet ergo in particulari peti absolutio a tali censura per talem culpam contracta, alioqui si ex instituto hoc taceatur, nihil fiet. Secus vero erit, si ex oblivione; tunc enim etiam per se et directe tollitur censura per absolutionem generalem, ut dictum est.

Num absolutio a censuris per privilegia, aut jubilæum data, habeat locum tantum in foro interiori, an etiam in exteriori.

21. Aliud dubium est, an hæc absolutio a censuris, quæ datur per hæc generalia privilegia, vel bullas jubilæorum, effectum habeat tantum in foro conscientia, vel etiam in foro exteriori. Quia vero hoc pendet ex forma privilegii, suppono primo, si privilegium nihil limitet nec explicite, nec implicite, seu ex circumstantiis, sed absolute concedat facultatem absolvendi a censuris, tunc in utroque foro dari, quia cum verba sint absoluta, et gratiam contineant, amplianda sunt potius, quam restringenda, nisi ex materia subjecta, vel aliis circumstantiis constet aliam fuisse mentem concedentis. Confirmatur, nam quod talis concessio valeat in foro interno, per se notum est; quod autem extendatur etiam ad externum, patet, quia non est hæc extensio adeo specialis et extraordinaria, ut non possit, ac debeat sub generali clausula comprehendere. Declaravit autem Pius V, in jubilæo concessio, anno 1568, tales concessiones, vel eo usque datas, vel in futurum dandas, non suffragari in foro exteriori, nisi satisfacta parte; cum hac autem conditione supponit etiam ad illud forum extendi. Quid autem importet illa conditio, infra in proprio dubio declarabitur. Ex quo a fortiori constat, si privilegium explicite clare facultatem dari pro utroque foro, validam esse concessionem, quia potestas non deest in Pontifice ad delegandam hoc modo hanc facultatem; ergo si accedat voluntas, illaque sufficienter explicetur, nihil amplius desiderari potest.

22. At vero quando privilegium datur cum

restrictione illa, videlicet, in foro conscientia, clarum etiam est non amplius valere, quia Pontifex suo arbitrio potest non plus concedere; et ideo si privilegium restringat, non plus valet quam sonat. Quod non solum procedit, quando restrictio illa expresse additur, sed etiam quando ex materia subjecta, et ex modo concessionis, vel ex antecedentibus, et consequentibus sufficienter colligi potest hanc esse mentem concedentis, quia ex illa pendet tota facultas; unde quacumque ratione explicetur, satis est. Exemplum commune est, si facultas hæc concedatur solum in ordine ad sacramentalem confessionem; nam tunc est solum concedi in foro conscientia. Quæ doctrina communis est, ut intelligi potest ex Covarruv., lib. 2 Variar., c. 10, num. 3, et c. Alma, part. 1, § 11, n. 56; Navarro, in Sum., c. 27, n. 278; Gutierr., in Quæst. canon., lib. 1, c. 2; Ledes., 2 p. 4, quæst. 26, art. ult., circa fin.

23. *Quid sit absolutionem valere in foro interiori, et non in exteriori.* — Difficultas vero est, quid sit absolutionem dari et valere in foro interiori tantum. Et ratio difficultatis est, quia si facultas revera est ad absolvendum, absolutio per illam data est valida, ut si de illa sufficienter constet, in quocumque foro suum effectum habeat, quia illa absolutio absolute, et in re ipsa tollit censuram; ergo quacumque ratione Ecclesiæ constet sufficienter de tali absolutione, habere debet talem hominem, ut immunem a censura, in quocumque foro de illo iudicet; ergo per se non potest dari absolutio in foro interiori, quæ non sit valida in exteriori; sed ad summum poterit per accidens non reputari seu iudicari ut talis, quia de illa non constat publice seu in tali foro.

24. *Prima sententia.* — Propter hoc dixerunt aliqui, facultatem hanc ad absolvendum in foro conscientia tantum, non esse ad dandum absolutionem permanentem, ut sic dicam, et absolutam, sed solum ad absolvendum ad aliquem effectum, qui in foro conscientia teneat, et illo peracto, statim in censuram reincidatur, et sit necessaria nova absolutio ad licite exercendos actus, quibus censura privare solet. Ut, v. gr., si detur facultas absolvendi a censura reservata, in foro confessionis, solum est ad absolvendum a censura ad hunc effectum, ut possit quis valide absolvi sacramentaliter a peccatis; quo effectu consecuto, statim redit censura, quæ nova eget absolutione, quam solum po-

test dare is, cui reservata est. Sed hoc falsum est, et contra vim verborum, et communem intelligentiam, et consuetudinem, quæ est optima legum et privilegiorum interpretatio. Absolutio enim ad reincidentiam non est absolutio simpliciter, sed secundum quid, unde in jure non intelligitur, nisi exprimat illa limitatio; imo in ipsamet absolutione exprimi solet, dicendo, ad hunc effectum duntaxat; at hæc privilegia nihil tale continent, sed absolute concedunt facultatem tollendi censuras; ergo non ad reincidentiam tantum, sed absolute tollunt.

25. *Vera sententia.* — Quocirca post talem absolutionem ab excommunicatione, v. gr., libere ac permanentemente potest quis se gerere, ut non excommunicatus non solum in foro conscientie, sed etiam in foro exteriori, dummodo et in illo sufficienter de absolutione constet, et debitus ordo servetur. Unde si excommunicatio erat occulta, et non deducta ad forum contentiosum, ex vi illius absolutionis potest homo se gerere in omnibus actionibus sive occultis, sive publicis, ut omnino carens censura. Quod si post absolutionem contingat casum illum deduci ad forum contentiosum, et in eo constare illam censuram esse incursum, oportebit, ut in eodem foro constet de absolutione, tum ut ille audiatur in iudicio tanquam jam absolutus, et non cogatur ad aliam absolutionem petendam; tum etiam ut excusetur ab aliis pœnis, quæ illi imputari possent propter illos actus, si eos post censuram contractam absque absolutione exercuisset.

26. *Quid necessarium sit, ut de hac absolutione constet in foro exteriori.* — *Prima opinio.* — Quid autem necessarium sit, ut talis absolutio nota sit in exteriori foro, sunt opiniones. Quidam existimant sufficere, ut is, qui absolvit, de ea re fidem faciat, ad quam fidem augendam, et personæ qualitas, ac conditio, et aliæ conjecturæ, et circumstantiæ conferre possunt; et si necesse sit, posset illius iuramentum postulari; plura vero testimonia exigere alienum videtur ab omni ratione, cum talis actus natura sua ita sit occultus, ut coram testibus non fiat. Ut autem ipsemet absolvens possit huiusmodi fidem facere, necesse est, si absolutio data fuerit intra sacramentum pœnitentiæ, ut ex facultate ipsius personæ absolutæ, extra illud forum, ad hunc effectum extendatur. Et hanc sententiam tenet Navar., in Sum., c. 27, num. 42, quamvis prius significet necessa-

rium esse, ut talis absolutio posset testibus probari. Addit vero idem Navar., lib. 5 Consilior., in 26, de Sent. excom., quando confessor fidem hanc præbet per scriptum, debere tale scriptum dare pœnitenti coram testibus et tabellione, qui in altera scripturæ facie fidem faciat, illud scriptum esse talis sacerdotis, etc. Ex qua sententia Navarri constat, testimonium confessoris esse sufficiens, et alia testimonia solum requiri ab ipso, ut juridice constet illud esse testimonium talis confessoris. Quapropter si ipsemet confessor personaliter adsit, et coram iudice id testificetur, multo magis sufficet. Ac deinde quando solum in scriptis testimonium præbet, est quidem optima illa forma Navarri; non tamen videtur ita necessaria, quin si alia via sufficienter constet, illam esse confessoris subscriptionem, eadem habeat auctoritatem.

27. *Secunda opinio.* — Nihilominus oppositum tenuit Penna in Directorio Inquisitor., 2 part., in scholiis ad Concil. Tarracon., comment. 25, ubi refert de hac re in duobus Conciliis fuisse dubitatum, prius in Tarracoeni, in quo statutum fuit in huiusmodi casu fidem esse dandam confessori; et in Narbonensi, quod in contrariam partem inclinavit, non est tamen ausum id definire, sed *Domini Papæ* (inquit) *responsio expectetur*, ut ille refert, hæc enim Concilia non habentur in tomis Conciliorum. Dicitur tamen auctor securius esse existimat, asserere cum Concil. Narbonensi, *satis videri quod credi non debeat confessori*. Quam etiam sententiam amplexus est Salcedo, in Practica crimin. canon., c. 109.

28. *Prior opinio præfertur, posteriorisque fundamentum solvitur.* — Sed placet prior opinio; nec testimonium illud Concilii Narbon. movere nos debet, tum quia nihil determinat, sed sub dubitatione loquitur; tum etiam quia provinciale est; præterea nobis non constat quo sensu fuerit locutum. Nam fortasse sentit, testimonium confessoris non sufficere ad excusandum reum a pœna externa, vel ut credatur illi dicenti alium non deliquisse, aut jam satisfacisse; nam in ordine ad hos, aut similes effectus, qui pendent ex testimonio ipsiusmet delinquentis, et possunt aliis viis certius sciri, clarum est non sufficere testimonium confessoris; tamen quantum ad solum actum absolutionis datæ, oppositum censeo verius, ut dixi. Unde hoc satis erit, ut Prælati credat aliquem non fuisse mor-

tuum impenitentem aut excommunicatum, si tam accelerate mortuus est, ut non potuerit majorem satisfactionem Ecclesiæ exhibere. Ad quod confirmandum plura affert Penna supra satis probabilia.

29. *Quid autem si censura fuit publica.* — Atque eadem proportionem loquendum est, quando censura fuit publica, si non fuerit juridice denunciata; nam tunc etiam absolutio omnino tollit illam; tamen ut posset quis publice absolutione uti, necesse est, ut de illa publice constet, non propter censuram veram, sed propter putatam, et propter scandalum. Ut autem publice constare censeatur, satis erit, quod publice constet illum fuisse confessum, vel tempore Jubilæi, vel habenti potestatem absolvendi ex privilegio aliquo, dummodo satisfactio, quæ necessaria fuerit, publice sit etiam exhibita; quamdiu enim hoc non fit, non potest Ecclesiæ constare hominem recessisse a sua contumacia, et ad obedientiam Ecclesiæ rediisse. Ac denique eadem, seu proportionali ratione, si jam facta fuerat juridica denunciatio censure, necessarium erit, ut coram iudice absolutio etiam probetur, ut per eum absolutus declaratur, quia alias non poterit se gerere publice ut absolutus, sed tantum coram eis, quibus sufficienter de absolutione constat, ut Navarrus in citato loco notavit.

30. Cum ergo potestas absolvendi dari dicitur tantum in foro conscientie, illa limitatio hæc operatur. Primum, ut non obstante tali absolutione, et pœnitentia imposita in foro pœnitentiæ, possit Ecclesiasticus iudex de delicto illo cognoscere, et satisfactionem accommodatam foro publico et contentioso imponere. Deinde quia necesse est, ut illa absolutio, licet non iteretur, saltem declaratur, et comprobetur in foro exteriori, juxta modum, et exigentiam censure, ut dictum est.

Quid dicendum de illo, qui virtute Jubilæi a censura reservata absolvitur, et postea indulgentiam non lucratur.

31. *Absolutio huiusmodi est valida.* — *Censura si sit ablata, non redit.* — Aliud practicum dubium potest hic tractari de absolutione a censuris reservatis data virtute Jubilæi postulantis varia opera, seu plures diligentias ad lucrandum indulgentiam Jubilæi, quando ante expleta illa opera quis absolvitur a censuris, et postea neque perficit huiusmodi opera, nec indulgentiam lucratur,

an prior absolutio teneat. In quo certum esse videtur, absolutionem fuisse validam, quia non fuit conditionata, sed absoluta, ut constat tum ex potestate concessa, quæ licet ordinetur ad talem finem, v. gr., ad digne communicandum, et lucrandam indulgentiam, tamen datur, ut simpliciter fiat absolutio, et non sub conditione in futurum; tum etiam idem constat ex verbis et intentione absolventis; tum denique, quia contrarium repugnat, moraliter loquendo, tali concessionem; nam oporteret prius lucrari indulgentiam complendo omnia opera ad illam necessaria, quam absolutio illa conditionata transiret in absolutam, et consequenter prius quam tolleretur censuram; unde cum unum ex illis operibus soleat esse communio, quæ intra tempus Jubilæi ultimo loco accipitur, priusquam in re ipsa ablata esset censura, accederet quis ad communionem nondum a censura absolutus, quod est contra finem talis indulgentiæ seu concessionis. Sit ergo certum, in eo casu, absolute, et non conditionate dari absolutionem, et consequenter per illam tolli censuram, si homo ille bona fide, et non ficto animo accedat, id est, cum vero proposito, et animo faciendi omnem diligentiam necessariam ad lucrandum Jubilæum; hoc enim ante omnia supponendum est, ut absolutio valida esse possit. Ex quo ulterius fit, censuram priorem non redire, etiamsi postea talis homo in re ipsa non exequatur omnia necessaria ad lucrandam indulgentiam, quia jam illa prior censura destructa fuit.

32. *An in illo casu similis censura incurrat.* — *Prima opinio.* — *Declaravit Clem. IV, ut habetur in compendio privilegiorum Minorum, verb.* Absolutio ordinaria quoad fratres, § 4. — Difficultas ergo solum esse potest, an in eo casu iterum incidatur in similem censuram, ita ut censeatur ille absolvi quasi ad reincidentiam, ad eum modum, quo virtute privilegiorum Mendicantium absolvuntur novitii a censuris reservatis; et tamen si ante professionem habitum deserant, in eas incidunt. In presenti ergo ita posset aliquis opinari, nam videtur esse eadem seu proportionalis ratio. Item, quia cum hæc absolutio non concedatur, nisi in ordine ad illam indulgentiam, videtur hæc esse intentio concedentis. Item, quia in simili casu absolutio a peccatis reservatis, quamvis valida fuerit quoad effectum tollendi peccata, et ideo illa peccata redire non possunt, etiamsi quis in-

dulgentiam postea non lucretur, nihilominus reviviscit (ut sic dicam) obligatio comparandi coram superiore; ergo similiter redibit censura, quando reservatio in illa fundabatur. Et hanc opinionem tandem approbat Ugolin., dict. § 4, num. 4.

33. *Secunda opinio.* — Alius tamen modus dicendi esse potest, dictam sententiam procedere, quando aliquis voluntarie, vel ex aliqua negligentia culpabili, ea omittit, quæ ad indulgentiam consequendam necessaria erant; nam tunc maxime procedunt rationes factæ. Etenim cum ille voluntate sua se reddat ineptum ad indulgentiam obtinendam, et omittat ea, quæ præcepta sunt ad illum effectum, non est cur tanto privilegio ejusdem Jubilæi fruatur. Alioquin etiamsi a principio cum ea intentione confessus fuisset, scilicet, obtinendi absolutionem virtute Jubilæi, et nihil amplius præstandi, maneret simpliciter absolutus, quod sine dubio falsum est. Et sequela patet, quia in utroque casu voluntarie omittuntur opera necessaria ad Jubilæum; quod autem illa voluntas antecedit aut sequatur, non videtur tam substantialis differentia, ut propterea una absolutio sit invalida, altera vero rata et valida. Videtur ergo secunda proportio, ut, sicut quando voluntas antecedit, a principio absolutio est invalida, ita quando subsequitur, reddat illam inefficacem eo modo quo id fieri potest, scilicet, reincidendo in censuram. Secus autem erit, quando sine culpa accedit, ut talis persona aliquod hujusmodi opus omittat, nimirum naturali oblivione, vel ex aliquo impedimento naturali, aut moraliter necessario, ut ægritudine, vel alio simili, quia tunc cum ille fuerit simpliciter absolutus, et postea nec culpa, nec voluntate sua cætera omittat, non est rationi consentaneum, ut iterum incidat in censuram.

34. *Tertia opinio, et vera.* — Alii vero sine distinctione affirmant, in eo casu non reincidi in censuram. Ita tenet disputationis gratia (ut ipse ait) Ugolin., dict. §, num. 4, qui licet distinguat, an absolutio data sit simpliciter, vel tantum ad unum actum, tamen non est necessaria distinctio, quia quando posteriori tantum modo conceditur potestas absolvendi, scilicet, solum ad effectum lucrandi indulgentiam, tunc etiam si quis omnem diligentiam adhibeat, ac tandem indulgentiam obtineat, nihilominus iterum incidet in censuram, quia similis absolutio non habet majorem vim, ut infra declarabimus;

ergo a fortiori, si indulgentiam non lucretur, etiam incidet; id tamen non erit solum propter omissionem operis necessarii indulgentiæ, sed propter modum absolutionis, et ideo nihil refert ad præsentem quæstionem; supponenda est ergo potestas ad præstandam absolutionem puram, et simpliciter, et tunc sine distinctione dicitur, non redire censuram per eam ablatam in prædicto casu. Quam sententiam tenet Corduba, in Summa, quæst. 21, et mihi videtur probabilior, et satis secuta, non solum quando prædicta omissio casu, aut involuntarie accidit, quod indubitatum videtur, sed etiam si ex negligentia voluntaria contingat.

35. Ratio est, quia absolutio, quæ pure, et simpliciter datur, nunquam est explicanda ad reincidentiam, nisi vel facultas absolvendi ita expresse concessa sit, vel in casibus, et modo a jure expressis, in cap. Eos, de Sent. excomm., in 6. Sed hæc absolutio pure, et simpliciter data est, et in concessione nulla est facta mentio de hac reincidentia; ergo non est ita interpretanda. Item, quia licet illa facultas concessa sit in ordine ad consequendam illam indulgentiam, tamen usus et effectus ejus non pendet ex illo fine, ut executioni mandato, sed in intentione concepto. In quo est magna differentia inter eum, qui accedit absque intentione præstandi reliqua necessaria ad Jubilæum, et eum, qui accedit cum tali intentione, licet illam mutet; nam in eo deficit aliquid essenziale ad valorem absolutionis, quando illa datur; in hoc autem nihil deficit, et ideo effectum habet, qui non pendet ex futuro eventu; ac proinde jam non est unde censura pullulet, aut reviviscat, quia neque est de novo imposita, nec absolutio sub ea forma et declaratione lata est. Atque ita facile expediuntur rationes in contrarium.

Liceatne extra sacramentum confessionis uti licentia ad absolvendum a censuris, per Jubilæum concessa.

36. Tertio dubitari solet de hac facultate absolvendi a censuris reservatis, per hujusmodi Jubilæa, aut Bullas concessa, an liceat uti illa extra sacramentum confessionis. Respondetur tamen breviter, hoc pendere ex verbis, et forma ipsius concessionis; utroque enim modo potest Pontifex illam concedere, ut per se notum est; ergo ex voluntate ejus pendet; hæc autem voluntas ex verbis

concessionis colligenda est. Unde si potestas absolvendi a censura absolute concedatur, ita ut in foro interiori et exteriori valeat, signum est non dari dependenter a sacramento, vel confessione peccatorum, quia absolutio a censura non pendet ex absolutione a peccato; nam ab his, qui potestatem habent ordinariam, sine sacramento conceditur, ut latius Sylvest., verb. *Absolutio* 3; idem ergo poterit delegatus, si a delegante non limitetur. Regulariter autem loquendo, quando hæc concessio fit tantum in foro conscientiæ, et in ordine ad internam et bonam animæ dispositionem, solum datur potestas absolvendi a censura intra sacramentum penitentiae. Atque ita censent multi viri docti de concessione, quæ fit per Bullam Cruciatæ, in qua habentur illa verba: *Auditis confessionibus eorum, possint eos a quibusvis peccatis et censuris absolvere.* Et Pius V, in Bulla Jubilæi 1568, declaravit, hujusmodi absolutiones dandas esse *in foro interiori et penitentiali.* Atque ita sentit Navarr., in Summ., cap. 26, num. 41, et Corduba, in Summ., quæst. 49. Unde fit, per hæc privilegia non posse aliquem absolvi a censura reservata, nisi simul a peccato absolvatur; nam licet absolute, et secundum se non repugnet absolvi aliquem a censura reservata, et non a culpa, imo frequenter ita fiat ad tollendam reservationem peccati, ut supra dictum est tractando de confessione, tamen quando concessio non fit ad absolvendum a censura, nisi in sacramento confessionis, non potest absolutio censuræ ab absolutione culpæ separari.

37. *Objectio.* — Dices: absolutio a censura necessario antecedere debet absolutionem a culpa; id autem, quod est prius, potest separari a posteriori. Responderi potest, hanc absolutionem a censura fieri eadem forma verborum, quæ sacramentalis est, scilicet, *Ego te absolvo*, quæ ex intentione proferentis simul ad culpam, et ad censuram extenduntur, debito tamen ordine, ita ut prius natura censuram, quam culpam tollat; et ideo nunquam posse in re separari unam ab alia. Sed licet non repugnet, absolutionem a censura fieri illo modo, non tamen est necessarium, etiam quando conceditur per privilegium; sed per distincta verba, et ordine temporis præmitti potest ante formam sacramentalem; imo communi usu Ecclesiæ ita fieri solet. Et merito, quia ita fieri expedit, tum ne eadem verba formæ sacramenti in

duplici sensu, quasi æquivoco, proferantur; tum etiam quia illud est duplex iudicium, et duplex sententia procedens ex jurisdictionibus distinctis; tum maxime quia decet, ut antequam incipiant proferri verba sacramentalia, homo sit absolutus, et liber a censura.

38. Antecedit ergo, non tantum natura, sed etiam tempore, absolutio a censura absolutionem a culpa. Nihilominus tamen sunt hæc inseparabilia moraliter in præsentem casu, tum quia talis minister non potest licite intentione sua illas separare, volens absolvere a censura, et non a culpa; tum etiam quia neque in effectu separare illas debet, quia non debet absolvere a censura, antequam habeat materiam (ut sic dicam) præparatam, seu sacramentalem causam auditam, atque ita dispositam, ut post absolutionem a censura possit etiam absolvere a culpa, quia non est aliter concessa potestas dandi absolutionem a censura, nisi per modum dispositionis proximæ absolutionis a culpa; quia vero hæc dispositio non est physica, sed moralis, nec fit naturali, sed humano modo, ideo simul etiam fit moraliter, non physice. Quocirca si casu aliquo contingeret, sacerdotem, qui rite, et recte cœpit absolvere, perficere formam absolutionis a censura, et non ultra progredi ad absolutionem peccatorum, vel quia repente mortuus est, aut loquelam amisit, aut (quod difficilius est) quia subito mutata voluntate noluit a peccatis absolvere, in hujusmodi casu existimo absolutionem censuræ ratam manere, et postea non esse aliam necessariam, et peccata illa jam non manere reservata, sed a quocumque habente communem jurisdictionem in foro penitentiae posse absolvi; suppono enim non habuisse aliam reservationem, nisi mediante illa censura. Ratio est, quia illa absolutio a censura, licet concedatur, et fiat in ordine ad absolutionem a peccatis, non tamen est conditionata, sed absoluta, et pura, ut supra dicebam, et ideo statim habet suum effectum, qui ratus permanet, etiamsi alius effectus seu finis non obtineatur. Neque ibi habet locum reincidentia, quia non est sub ea conditione et forma data hæc potestas, ut supra dictum est; maxime, quia in eo casu absolutio illa data est post auditam confessionem, et in foro sacramentali saltem inchoate, cum intentione, et animo perficiendi illud; ergo habet omnia, quæ requiruntur ex vi talis privilegii seu concessionis; neque enim ibi petitur, ut iudicium ipsum sacramentale